

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

ЄМЕЛЬЯНОВА Олена Миколаївна

УДК 351:338.26:332.1(477)

**УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ
ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
В ПЕРІОД ЕКОНОМІЧНОЇ СТАГНАЦІЇ**

Спеціальність 25.00.02 – механізми державного управління

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

МИКОЛАЇВ – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили Міністерства освіти і науки України (м. Миколаїв).

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, доцент
ПЛЕХАНОВ Дмитро Олександрович,
Чорноморський національний університет імені
Петра Могили (м. Миколаїв),
завідувач кафедри менеджменту та адміністрування
Інституту державного управління.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
ІВАШОВА Людмила Миколаївна,
Університет митної справи та фінансів (м. Дніпро),
професор кафедри державного управління та митної
справи;

кандидат наук з державного управління, доцент
СЦІБАН Олена Яківна,
Товариство з обмеженою відповідальністю
«Центральне бюро безпеки та правозахисту»
(м. Київ),
начальник економічного відділу.

Захист відбудеться *30 березня 2017 р. о 9⁰⁰ годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 38.053.03 у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10, ауд. 5-107.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Чорноморського національного університету імені Петра Могили (54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10).

Автореферат розісланий *27 лютого 2017 р.*

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради,
д. держ. упр., проф.

Л.В. Антонова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Констатація фази стагнації глобальної економічної системи та невизначеність перспектив розвитку світової економіки на тлі посилення взаємозалежності її окремих частин внаслідок торговельної і фінансової інтеграції зумовлює необхідність змін парадигм регіонального соціально-економічного розвитку й доцільність стратегічної корекції національних і регіональних економічних систем. Поява принципово нових завдань в умовах мінливого зовнішнього середовища та непередбачуваність змін у стратегічних напрямках функціонування національних економік спричинюють загострення економічних, політичних і соціальних проблем, посилюють внутрішньосистемні суперечності та знижують результативність і ефективність управлінського впливу на соціально-економічні процеси.

Важливе значення у зв'язку з цим набуває узгодження стратегічних цілей і завдань, розроблених і реалізованих у рамках конкретного управлінського механізму, виходячи з темпів, пропорцій, масштабів й індивідуальних особливостей конкретного регіону.

Це актуалізує увагу до пошуку нових форм, методів та інструментів державного регулювання регіонального розвитку на всіх рівнях його організації, що забезпечують досягнення науково обґрунтованих цілей на конкретну за термінами перспективу.

Регіональна динаміка, її природа і поточний стан є постійним об'єктом дослідження українських вчених і експертів, що зумовлено високим рівнем диференціації регіонів України і зростанням регіональних диспропорцій. Цій проблемі присвятили свої праці І. Брікова, А. Власюк, З. Варналій, В. Воротін, Я. Жаліло, В. Жук, М. Кушнир, М. Пашута, С. Соколенко, Л. Федулова, М. Шарко, О. Шевченко.

Процес стратегічного цілепокладання для систем різного рівня державного управління та самоврядування досліджено у роботах Г. Атаманчука, Г. Гордієнко, О. Дудкіної, Я. Жовнірчика, Л. Івашової, В. Керецмана, Ю. Ковбасюка, А. Мельник, Г. Монастирського, О. Оболенського, Д. Плеханова, М. Сороки, О. Сцібан.

Зарубіжні вчені також концентруються на проблемах територіального і регіонального розвитку в економічному та культурологічному аспектах, що відображено у розробках С. Анхольта, К. Дінні, Р. Інґхарта, Р. Нельсона, Д. Норта, М. Портера, Л. Раменського, К. Фрімена, Л. Харісона, Г. Хофстеде.

Проте, існуючі концептуальні підходи і методичне забезпечення, застосовуване для здійснення державного регулювання регіонального розвитку в сприятливих умовах зовнішнього середовища, потребують коригування з урахуванням прогнозованої стагнації світової економічної системи, що зумовило вибір теми, мети, завдань і структури дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до наукової теми Чорноморського національного університету ім. Петра Могили «Організація державного управління в умовах становлення та розвитку політичної системи України: політико-правові, історичні

і регіональні аспекти» (номер державної реєстрації 0109U000451). У межах виконання теми автором проаналізовано теоретичні основи державного економічного регулювання в період стагнації, обґрунтовано концептуальні основи механізму державного регулювання регіонального розвитку, досліджено регіональні економічні системи України та сформовано методичне забезпечення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації.

Мета й завдання дослідження. Метою дослідження є удосконалення концептуальної основи та формування методичного забезпечення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено і вирішено такий комплекс завдань:

- охарактеризувати теоретичні основи державного регулювання регіонального розвитку та визначити особливості дослідження економічної стагнації в контексті державного регулювання;

- сформулювати підходи до здійснення об'єктивізації механізмів забезпечення функціональної ефективності державного регулювання регіонального розвитку в період стагнації;

- систематизувати концептуальні положення та визначити стратегічні пріоритети державного регулювання регіонального розвитку в період стагнації;

- дослідити особливості державного регулювання міжгалузевих пропорцій в Україні в період стагнації світової економіки в регіональному вимірі та проаналізувати в контексті цього дослідження потенціал сталого розвитку регіонів України;

- розробити методичні рекомендації щодо підвищення ефективності механізму державного регулювання регіонального розвитку, що спрямовані на організацію оперативної взаємодії між рівнями державно-управлінської ієрархії під час реалізації стратегічних планів і програм;

- внести науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період стагнації.

Об'єктом дослідження є процеси державного регулювання регіонального розвитку.

Предмет дослідження - концептуальна основа та методичне забезпечення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації.

Методи дослідження. В дисертації використано загальнонаукові і спеціальні методи, за допомогою яких удосконалено концептуальну основу та сформовано методичне забезпечення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації.

Зокрема, у дослідженні використано: *метод теоретичного узагальнення* – для аналізу поняття «стагнація» та визначення його сутності в контексті державного економічного регулювання; *порівняльний аналіз методологічних підходів до державного регулювання економічного розвитку в період стагнації*; *системний підхід* – на етапі обґрунтування концептуальної трирівневої моделі формування стратегічних пріоритетів розвитку регіональних економічних

систем; *кластерний аналіз* – з метою групування регіональних економічних систем України за рівнем вираженої спеціалізації та її прояву; *метод аналізу структури та динаміки регіональних економічних систем* – з метою виявлення міжгалузевих пропорцій в Україні в період стагнації світової економіки в регіональному вимірі; *методи організаційного проектування та процесного моделювання* – при формуванні методичного підходу до узгодження стратегій регіонального розвитку в період стагнації та на етапі розробки науково-методичних рекомендації щодо організації оперативної взаємодії між органами державної влади різних організаційно-правових рівнів.

Інформаційною базою дослідження є вітчизняні та зарубіжні публікації, відображені в них результати теоретичних і методологічних розробок; дані міжнародної статистики та міжнародні рейтинги розвитку України; чинне законодавство України; результати досліджень, проведених науковими організаціями України, а також безпосередньо автором.

Наукова новизна одержаних результатів визначається особистим внеском автора у вирішення актуального наукового завдання в галузі державного управління, що полягає в поглибленні теоретико-методологічних засад і розробці концептуальних підходів до вдосконалення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації, що спрямовано на забезпечення цілісності та стійкості національної економіки як системи і її керованої трансформації в межах еволюційного циклу. Основні наукові положення, які найбільшою мірою визначають новизну дослідження й характеризують відмінність одержаних результатів від існуючих розробок, розкриваються в таких положеннях:

уперше:

- розроблено і науково обґрунтовано комплексний методологічний підхід до формування механізму державного регулювання регіонального розвитку, який, на відміну від існуючих, базується на положеннях еволюційної економіки та передбачає використання трирівневої моделі формування стратегічних пріоритетів розвитку регіональних економічних систем, що дає змогу визначити існуючі метасистемні обмеження й можливості для розвитку регіональної економічної системи і на цій основі формувати управлінський вплив щодо її переведення із фази стагнації у фазу відродження;

удосконалено:

- методичний підхід до формування аналітичного забезпечення механізму державного регулювання регіонального розвитку, що передбачає моніторинг параметрів економічної безпеки регіональної економічної системи, що характеризують її стан у цілому, стійкість, мобільність, конкурентоспроможність, експортно-імпорту залежність та динаміку галузевої структури.

- науково-методичні підходи до обґрунтування стратегічних пріоритетів державного регулювання регіонального розвитку на основі визначення керованих системних властивостей регіональної економічної системи в період стагнації світової економіки, до яких віднесено: стійкість як життєзабезпечення (продовольча та енергетична безпека на принципах автономії); цілісність як емерджентність, чи підвищення рівня внутрішньої зв'язності (формування

кластерних структур та замкнених виробничих ланцюжків); адаптивність як вектор, що задає розвиток системи в новому циклі (розвиток внутрішньої конкуренції як «драйвера» інноваційної активності шляхом стимулювання утворення локальних інноваційних мережевих структур);

- підходи до здійснення об'єктивізації процесу забезпечення функціональної ефективності механізму державного регулювання в період стагнації, що спрямовані на запобігання розвитку кризових явищ у всіх ланках національної економіки і її регіональних підсистем; на забезпечення структурно-технологічного балансу на національному і регіональному рівнях; на подолання деформації відтворювальних пропорцій і взаємозв'язків; на максимальне використання регіональних ресурсних потенціалів; на усунення негативних екстерналій від широкомасштабного втручання держави в економіку;

дістали подальшого розвитку:

- напрями вдосконалення організації взаємодії між органами державної влади різних організаційно-правових рівнів у період стагнації, що включає 4-етапний процес розробки і реалізації стратегій регіональних економічних систем та реалізується із застосуванням технологій реінжинірингу бізнес-процесів і сучасних технологій обміну даними, CALS-технологій, які забезпечують високу частоту зворотного зв'язку між рівнями управлінського організуючого впливу і сприятимуть коеволюції національної та регіональних економічних систем у процесі стратегічного розвитку;

- ідентифікація складових елементів механізму державного регулювання регіонального розвитку, функціональне призначення яких спрямовано на підвищення наукової обґрунтованості прогнозів, стратегії і тактик розвитку, поліпшення планової й аналітичної роботи шляхом моніторингу ступеня взаємодії складових елементів механізму, регламентації дії окремих його частин, врегулювання неузгодженості взаємодій та усунення фрагментарності управлінського впливу.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення мають такі результати дослідження, як методичне забезпечення вдосконалення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації; науково-методичні рекомендації щодо організації оперативної взаємодії між рівнями державно-управлінської ієрархії в період реалізації стратегічних планів і програм тощо.

Теоретичні та практичні положення, що розроблені в дослідженні використані у діяльності Департаменту регіонального розвитку та житлово-комунального господарства Київської обласної державної адміністрації під час підготовки пропозицій щодо складових стратегій регіонального розвитку у частині впровадження програм кластеризації (довідка № 01-10/2147 від 17.08.2016 р.).

Пропозиції щодо вдосконалення державного регулювання інноваційного розвитку системи охорони здоров'я України використані у діяльності Управління охорони здоров'я Миколаївської обласної державної адміністрації при впровадженні принципів відкритості і прозорості, а також налагодженні взаємозв'язків з громадськістю (довідка № 01-743-18 від 10.02.2016 р.); у

діяльності Департаменту регіонального розвитку Черкаської обласної державної адміністрації в ході реалізації Програми економічного і соціального розвитку Черкаської області на 2016 р. у частині визначення пріоритетів розвитку регіону та впровадження регіонального брендінгу (довідка № 1531 від 08.04.2016 р.); у діяльності Офісу великих платників податків Державної фіскальної служби України при підготовці аналітичних матеріалів щодо змін у тенденціях розвитку та потенціалу регіональних економічних систем (довідка № 1366/10/28-04-01 від 24.08.2016 р.); у діяльності Громадської організації «Право» (м. Хмельник) при підготовці інформаційно-аналітичного забезпечення у питаннях легалізації грошового обігу та стабілізації державних фінансів.

Теоретичні та методичні положення дисертаційної роботи впроваджені в навчальному процесі Чорноморського національного університету імені Петра Могили при викладанні таких дисциплін: «Державне регулювання економіки», «Керівник в державному управлінні», «Державна служба» (довідка № 195 від 18.10.2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є завершеним науковим дослідженням. У ньому автору належать аналіз теоретичних основ державного економічного регулювання в період стагнації, обґрунтування концептуальної основи механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації, дослідження регіональних економічних систем України та формування методичного забезпечення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації.

Апробація результатів. Основні теоретичні, методологічні і практичні результати проведених досліджень, а також концептуальні положення й загальні висновки були представлені на науково-комунікативних заходах (науково-практичних конференціях, конгресах, круглих столах, семінарах, у тому числі за міжнародною участю): «Соціально-економічний розвиток суспільства: інновації, екологізація, інформатизація» (м. Донецьк, 2012 р.); «Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком» (м. Дніпро, 2012 р.); «Інноваційний розвиток суспільства: управління проектами та інтелектуальною власністю» (м. Донецьк, 2013 р.); «Регіональний розвиток - основа розбудови української держави (м. Донецьк, 2013 р.); «Політика корпоративної соціальної відповідальності в контексті сталого соціально-економічного розвитку», (м. Донецьк, 2013 р.); «Регіональний розвиток - основа розбудови української держави (м. Донецьк, 2014 р.); «Проектно-орієнтоване державне управління: принципи та механізми» (м. Донецьк, 2014 р.); «Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи» (м. Донецьк, 2014 р.); «Взаємозв'язок політики і управління: теоретичний і прикладний аспект» (м. Дніпро, 2012 р.).

Публікації. Основні результати дослідження викладені в 18 публікаціях, серед них 8 – статті у наукових фахових виданнях з державного управління, 2 – статті у закордонних виданнях за напрямом дослідження, 9 – тези конференцій. Загальний обсяг публікацій автора за темою дослідження – 4,9 обл.-вид. арк.

Структура й обсяг дисертації. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків.

Повний обсяг дисертаційної роботи 200 сторінок, з них 177 сторінки основного тексту, у тому числі 12 таблиць, 39 рисунків. Список використаних джерел складається з 176 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У розділі 1 - «Теоретико-методологічні основи державного регулювання регіонального розвитку в період стагнації» – досліджено теоретичні основи державного регулювання регіонального розвитку; визначено особливості дослідження економічної стагнації в контексті державного регулювання регіонального розвитку; здійснено системно-методологічний розгляд державного регулювання регіонального розвитку в період стагнації.

Систематизація і синтез знань, що функціонально належать до різних сфер, в процесі інтегрованого представлення даних про розвиток регіональних економічних систем формують нове розуміння і надають імпульс для запровадження максимально адаптованих до реальності теоретичних і практичних підходів до формування дієвого механізму державного регулювання регіонального розвитку.

За результатами дослідження методологічних і концептуальних основ моделей державного регулювання регіонального розвитку та еволюційного синтезу положень економічної теорії та інших наук визначено, що державне регулювання як складова процесу відтворення зумовлюється потребою подолання вад ринкового саморегулювання та виконання економічних функцій держави та є чистим суспільним продуктом (послугою), споживачами якого виступають всі члени суспільства, суб'єкти господарювання, громадські організації тощо. Цей товар перетворюється на суспільне благо в тому разі, коли державне регулювання забезпечує економічну ефективність і соціальну справедливість.

Констатовано, що на сьогодні загострення необхідності державного регулювання регіонального розвитку актуалізується сукупністю об'єктивно сформованих чинників, таких як: наявність кризових явищ у всіх ланках української економіки і її регіональних підсистем; відсутність структурно-технологічного балансу на національному і регіональному рівнях; деформація найважливіших відтворювальних пропорцій і взаємозв'язків; недостатнє використання регіональних ресурсних потенціалів.

Визначено, що процес державного регулювання регіонального розвитку є свідомою і цілеспрямованою діяльністю, яка регламентована юридичними нормами та пов'язана з реалізацією державно-владних повноважень суб'єктами публічної влади. Даний процес включає такі етапи: формування цілей і завдань розвитку; визначення об'єктів регулювання, організація керованої системи; виділення суб'єктів регулювання і формування їх організаційної структури; розмежування функцій і вибір необхідних методів; оцінювання результатів регулювання.

Обґрунтовано, що державне регулювання регіонального розвитку має сприяти підтримці економічної, соціальної і політичної стабільності в кожному

регіоні, забезпеченню ефективної взаємодії регіонів, поєднанню конкретних підходів до вирішення проблем в окремих регіонах і єдності загальних принципів функціонування ринку на всій території.

В роботі виділено чотири групи чинників, які негативно впливають на обґрунтування та реалізацію управлінських рішень у сфері державного регулювання: обмеженість інформації, обмеження у можливості контролювати реакцію контрагентів на управлінський вплив; наявність екстерналій від втручання держави в економіку; недосконалість політичного процесу; суб'єктивний вплив та бюрократизація.

Доведено, що функціональна ефективність державного регулювання регіонального розвитку виражається через ступінь реалізації поставлених завдань, досягнення соціально-економічних стандартів та відповідного рівня економічної та екологічної безпеки регіону, збалансування взаємозалежних проблем, що виникають між суб'єктами господарювання, управління і населенням з приводу ефективного використання ресурсів держави і комплексного розвитку економіки регіону.

У процесі аналізу поняття «стагнація» визначено, що цей етап розвитку економічних систем являє собою квазірівноважний стан на низькому рівні розвитку системи, що характеризується деякою тимчасовою стійкістю. Причиною стагнації є інгібування внутрішніх механізмів розвитку системи, що може бути зумовлене як тривалим сприятливим станом зовнішнього середовища, так і несприятливою внутрішньою структурою системи, яка відрізняється високим рівнем стійкості. Вихід зі стану стагнації реалізується шляхом збільшення позитивних зворотних зв'язків в економічній системі, що активізують механізми внутрішнього розвитку.

Запропоновано у якості концептуальної основи моделі розвитку регіональних систем у фазі стагнації прийняти еволюційний підхід до їх розвитку, що постулює циклічність розвитку складних відкритих систем та їх залежність від стану зовнішнього середовища й ефективності сформованих адаптаційних механізмів.

У результаті порівняльного аналізу методологічних підходів до державного регулювання регіонального розвитку в період стагнації виявлено, що існують різні моделі регулювання, сформовані як у рамках класичної школи економічної теорії, так і кейнсіанської. При цьому кожна модель є переважно унікальною і сформованою для конкретної ситуації з низкою характерних рис та обмежень. Встановлено, що існуючі моделі державного регулювання можуть бути використані переважно для навчання, але вони не дають змоги забезпечити результативність. Обґрунтовано, що в період стагнації варто віддати перевагу кейнсіанським методам державного регулювання та визнати ключову роль держави у розвитку регіональних економічних систем, а також застосовувати пояснюючі моделі, що враховують досвід попереднього розвитку цих систем та підходів до їх регулювання.

У розділі 2 – «Концептуальний базис механізму державного регулювання регіонального розвитку в період стагнації» - систематизовано концептуальні положення та визначено стратегічні пріоритети державного

регулювання регіонального розвитку в період стагнації; досліджено особливості державного регулювання міжгалузевих пропорцій в Україні в період стагнації світової економіки у регіональному вимірі; за результатами системно-комплексного оцінювання потенціалу регіонів України окреслено вектори регуляторного впливу.

Констатовано, що на етапі стагнації як квазістійкості в зоні біфуркації системи теорія еволюції постулює кілька потенційно можливих варіантів розвитку: продовження стагнації, що забезпечується стабільністю характеристик внутрішнього та зовнішнього середовища; поява інновацій, які, за умови впровадження компетентного підходу до їх використання, дадуть змогу перейти у новий цикл розвитку; або - ще одна криза, що відображає нездатність системи державного регулювання сформувати нові адаптаційні механізми з необхідним для набуття стійкості рівнем їх ефективності.

Визначено базові завдання механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації, а саме: 1) скоротити період стагнації для регіональних економічних систем. Це завдання засноване на такій закономірності: чим довше система перебуває в зоні біфуркації, тим менший її залишковий потенціал, необхідний для становлення в новому циклі розвитку; 2) сформувати потенціал для наступного прогресивного циклу розвитку регіональної економічної системи.

Запропоновано концептуальний підхід до управління регіональними економічними системами, заснований на трирівневій моделі формування стратегічних пріоритетів державного регулювання регіонального розвитку, що базується на положеннях системного підходу та еволюційної економіки як напряму розвитку економічної теорії, а також враховує залежність державно-управлінських рішень від фази циклу економічної системи та її ймовірної динаміки. Модель дає можливість визначити існуючі обмеження і можливості для розвитку регіональних економічних систем і на цій основі сформувати принципи її еволюційно заданої динаміки.

Включення до інструментарію державного регулювання регіонального розвитку принципів еволюційної економіки дає підстави констатувати залежність стратегічних цілей розвитку регіональних економічних систем від фази циклу глобальної економічної системи, національної економічної системи і самої регіональної економічної системи, що утворюють три рівні динаміки економічних процесів. Обґрунтовано, що ці принципи формують теоретичний базис розробки стратегії регіонального розвитку як плану розвитку в певних обставинах. Функціонування регіональної економічної системи у середовищі із заданими властивостями накладає ряд обмежень і можливостей. Зокрема, визначено, що глобальна економіка знаходиться у фазі стагнації, яка буде тривати до наступного інноваційного прориву, що дасть світовій економіці змогу вийти у новий цикл прогресивного розвитку.

Доведено, що при формулюванні стратегічних пріоритетів державного регулювання регіонального розвитку необхідно визначити керовані системні властивості регіональної економічної системи, до яких віднесено: стійкість, цілісність та адаптивність системи. Обґрунтовано необхідність забезпечення

таких основних функцій регіональної економічної системи, як: життєзабезпечення – базовий комплекс цілей стосується життєзабезпечення (безпеки) системи і включає, у першу чергу, продовольчу й енергетичну безпеку, а також соціальну (як охорону правопорядку), екологічну, фінансову; розвиток – формування ядра спеціалізації регіональної економічної системи як бази для її кластерного розвитку. Ядро спеціалізації засноване на наявності іманентно властивих системі чинників виробництва або на можливості розвитку потенціалу для формування таких чинників; репрезентація - зовнішнє позиціонування регіону як економічної системи із заданим рівнем спеціалізації, орієнтованої на зовнішній (відносно регіональної економічної системи) ринок. Цей набір функцій включає брендінг території як невід'ємну умову її успішного і стійкого позиціонування.

Визначено, що можливість виконання управлінською системою зазначених функцій прямо залежить від фази розвитку регіональної економічної системи та її потенціалу, тому стратегічні пріоритети регіонального розвитку на період стагнації світової економічної системи повинні бути спрямовані на збільшення рівня стійкості регіональних економічних систем при збереженні гнучкості їх внутрішньої організації.

З метою підвищення результативності механізму державного регулювання регіонального розвитку запропоновано як аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень використовувати параметри (показники) економічної безпеки регіональної економічної системи, що характеризують її стан у цілому, її стійкість та її мобільність, а саме: зростання ВРП, рівень і якість життя населення, темпи інфляції, рівень безробіття, структура економіки, майнове розширення населення, криміналізація економіки, стан технічної бази господарства, витрати на НДДКР, конкурентоспроможність, імпортна залежність, відкритість економіки.

В результаті дослідження практики державного регулювання міжгалузевих пропорцій в Україні в період стагнації світової економіки у регіональному вимірі визначено, що в умовах збільшення нестабільності світових ринків і з урахуванням прогнозу ймовірних кліматичних змін для регіональних економічних систем актуалізуються проблеми підвищення цілісності й автономності (самозабезпечення).

Метою державного регулювання міжгалузевих пропорцій на рівні регіональних економічних систем є не тільки підвищення рівня технологічного укладу базових галузей економіки, але й формування регіональних економічних систем з більш високим рівнем емерджентності. У зв'язку з цим процеси стратегічного регіонального управління потребують методологічної корекції: традиційні програми стратегічного регіонального розвитку, засновані на застосуванні SWOT-аналізу, запропоновано доповнити програмами кластерного розвитку. При цьому, формування кластерів може йти як шляхом самоорганізації території, так і шляхом зовнішнього стимулювання створення «точок зростання» як потенційних параметрів порядку при утворенні нових кластерних структур.

Визначено, що в ситуації прогнозованої стагнації світової економіки основним напрямом розвитку потенціалу регіональних економічних систем є збільшення

рівня їх цілісності, що досягається за рахунок виробництва продукції кінцевого споживання і формування замкнутих виробничих ланцюжків, конкурентоспроможності, яка забезпечується шляхом стимулювання внутрішньої конкуренції як базового чинника інтенсивного економічного розвитку. Для сільськогосподарських регіонів країни рекомендовано використовувати позитивну кон'юнктуру зовнішніх ринків з метою диверсифікації регіональної економіки і розвитку внутрішнього попиту; для промислових регіонів оптимальним є розвиток по шляху кластеризації з метою формування замкнутих виробничих циклів і випуску продукції кінцевого споживання (металургія – машинобудування, хімія – виробництво кінцевої продукції четвертого і п'ятого технологічних укладів).

У розділі 3 – «Рекомендації щодо удосконалення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації» - розроблено науково-методичні рекомендації щодо організації взаємодії «центр – регіони» в процесі імплементації стратегічних планів і програм; удосконалено методичне забезпечення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації.

Визначено, що механізм державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації знаходиться в руслі процесу стратегічного державного управління – від планування до реалізації і являє собою своєрідний «зворотний зв'язок» процесу реалізації стратегії соціально-економічного розвитку і стану об'єктів управління – регіональні та національні економічні системи в контексті здатності забезпечувати потреби виживання і розвитку суспільства (рис. 1).

Доведено, що для підвищення ефективності організації оперативної взаємодії між рівнями державно-управлінської ієрархії в процесі реалізації стратегій розвитку регіональних та національних економічних систем доцільно використовувати методи реінжинірингу бізнес-процесів, методи обміну даними та технології «швидкого» моніторингу стану об'єкта. Під технологіями «швидкого» моніторингу розуміється застосування концепції «чорного ящика» й оцінки вхідних і вихідних інтегральних характеристик функціонування економічної системи.

Для реалізації експертно-аналітичних функцій, визначених для кожного етапу процесу функціонування механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації, запропоновано сформувати ряд експертно-аналітичних груп, згрупованих за мережевим принципом. Для координації діяльності цих груп оптимальним буде використання CALS-технологій, які забезпечують інтеграцію даних і координацію діяльності експертно-аналітичних груп, дають змогу прискорювати процес за рахунок одночасного виконання рівнобіжних функцій.

З метою підвищення наукової обґрунтованості прогнозів, стратегії і тактик розвитку та поліпшення планової й аналітичної роботи визначені функціональні складові механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації (рис. 2).

Етап процесу				
Відповідальні органи та структури	Органи регіонального управління, консалтингові компанії, представники місцевого самоврядування	Експертно-аналітичні групи при СНБОУ, НІСД й інших аналітичних центрах, КМУ	Органи регіонального управління: обласні ради, обласні державні адміністрації	КМУ, обласні ради, обласні державні адміністрації
Мета етапу	Концептуальне забезпечення стійкості, цілісності, адаптивності регіональної економічної системи в умовах стагнації	Концептуальне забезпечення цілісності національної економічної системи і коеволюції регіональної економічної системи у процесі їх стратегічного розвитку	Практичне виконання завдань етапу 1	Практичне виконання завдань етапу 2
Методичне забезпечення	Аналітичні методи стратегічного аналізу та прогнозу	Системний аналіз, методи управління «по цілях» у процесі стратегічного планування	Методи і технології забезпечення безпеки (продовольчої, енергобезпеки); розвиток кластеризації; збільшення частки органічних і мережевих структур; брендинг регіону	Методи реінжинірингу бізнес-процесів, методи обміну даними, технології «швидкого» моніторингу, CALS-технології

Рис. 1. Удосконалення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації: процесний аспект

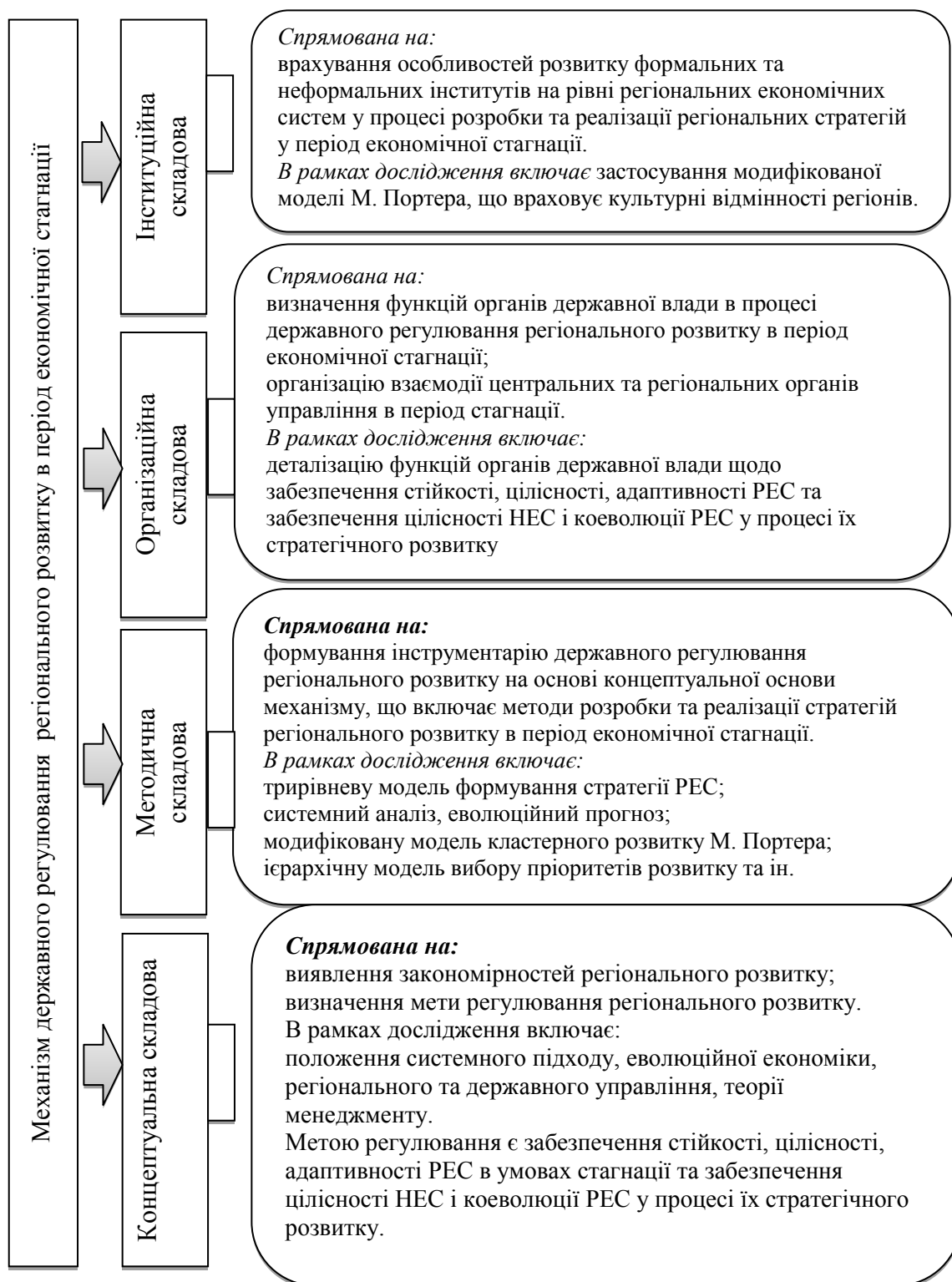

Рис. 2. Функціональна спрямованість механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації

Компетентність у застосуванні інструментарію механізму державного регулювання регіонального розвитку, призначення якого спрямовано на підвищення наукової обґрунтованості прогнозів, стратегії і тактик розвитку, поліпшення планової й аналітичної роботи, дасть змогу забезпечити врегулювання неузгодженості взаємодій та ліквідувати фрагментарність управлінського впливу.

Доведено, що забезпечення виваженості управлінського впливу на регіональний розвиток вимагає від органів державної влади своєчасних коригувань, що регулюють і відновлюють оптимальну структуру економічних, нормативно-правових, фінансово-інвестиційних, організаційних заходів, що спрямовують і орієнтують стадії, етапи розвитку щодо досягнення соціально-економічної результативності та переведення регіональної економічної системи із фази стагнації у фазу відродження.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення і вирішення комплексного наукового завдання щодо удосконалення концептуальної основи та формування методичного забезпечення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації.

Цей результат розкривається в таких основних положеннях:

1. Охарактеризовано теоретичні основи державного регулювання регіонального розвитку та визначено особливості дослідження економічної стагнації в контексті державного регулювання. Проведено систематизацію знань, що функціонально належать до різних сфер, у процесі інтегрованого представлення даних про функціонування регіональних економічних систем. Доведено, що функціональна ефективність державного регулювання регіонального розвитку виражається через ступінь реалізації поставлених завдань, досягнення соціально-економічних стандартів та відповідного рівня економічної та екологічної безпеки регіону, збалансування взаємозалежних проблем, що виникають між суб'єктами господарювання, управління і населенням з приводу ефективного використання ресурсів держави і комплексного розвитку економіки регіону.

Визначено, що стагнація являє собою квазірівноважний стан на низькому рівні розвитку системи, що характеризується деякою тимчасовою стійкістю. Причиною стагнації є інгібування внутрішніх механізмів розвитку системи, що може бути зумовлене як тривалим сприятливим станом зовнішнього середовища, так і несприятливою внутрішньою структурою системи, яка відрізняється високим рівнем стійкості. Вихід зі стану стагнації реалізується шляхом збільшення позитивних зворотних зв'язків в економічній системі, які активізують механізми внутрішнього розвитку. Стагнація є еволюційно заданою стадією розвитку всіх економічних систем, що визначається їх природою як відкритих, складних, здатних до самоорганізації. Стагнація як стадія розвитку не залежить від природи соціально-економічних відносин (з домінантою економічних або соціальних цілей розвитку), а також від характеристик держави як системи економічного регулювання (класична модель, кейнсіанська модель управління).

2. Визначено підходи до здійснення об'єктивізації механізмів забезпечення функціональної ефективності державного регулювання в період стагнації. Аргументовано, що механізм державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації має особливості, що стосуються як концепції, що констатує закономірності розвитку соціально-економічних систем у період стагнації, так і методології, що відображає найбільш ефективні та дієві підходи до

управління такими системами у визначених особливих умовах. У свою чергу, концептуальні положення та методичний інструментарій є базовими вхідними даними для організації функціонування державного механізму, що розглядається. Обґрунтовано, що в процесі державного регулювання економічних процесів в умовах стагнації перевагу слід віддати пояснюючим моделям, що враховують досвід попереднього розвитку регіональних економічних систем та їх підходів до їх регулювання.

3. Систематизовано концептуальні положення та визначено стратегічні пріоритети державного регулювання регіонального розвитку в період стагнації. Сформовано концептуальний підхід до дослідження регіональних економічних систем у період стагнації як основу механізму державного регулювання регіонального розвитку. Запропонований підхід заснований на трирівневій моделі формування стратегічних пріоритетів розвитку регіональних економічних систем, що базується на положеннях системного підходу та еволюційної економіки як напряму розвитку економічної теорії, що констатує залежність управлінських рішень від фази циклу економічної системи, що розглядається, та її ймовірної динаміки. Модель дає змогу визначити існуючі обмеження й можливості для розвитку регіональної економічної системи і на цій основі формувати управлінський вплив щодо переведення економічної системи із фази стагнації у фазу відродження.

4. Досліджено особливості державного регулювання міжгалузевих пропорцій в Україні в період стагнації світової економіки у регіональному вимір.

З метою підвищення результативності механізму державного регулювання регіонального розвитку запропоновано як аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень використовувати параметри (показники) економічної безпеки регіональної економічної системи, що характеризують її стан у цілому, її стійкість та мобільність, а також враховують експортно-імпорту залежність регіону та динаміку галузевої структури економічної системи.

З метою підвищення цілісності й автономності (самозабезпечення) регіонального розвитку запропоновано механізм державного регулювання регіонального розвитку доповнити інструментами стимулювання впровадження моделей кластерного розвитку, а також обґрунтовано першочерговість дотримання граничних показників самозабезпечення в життєво важливих галузях господарювання (забезпечення продовольством, енергозабезпечення).

За результатами системно-комплексного оцінювання потенціалу регіонів України окреслено вектори регуляторного впливу. Виявлено, що модель формування конкурентних переваг регіональних економічних систем М. Портера на сучасному етапі розвитку демонструє наступне : (1) позитивний вплив двох чинників моделі , що визначають підвищення рівня конкурентоспроможності – позиція країни у чинниках виробництва та наявність конкурентоспроможних на міжнародному рівні галузей; (2) негативний вплив двох інших чинників моделі - стан попиту на внутрішньому ринку та існуючі умови для заснування, організації діяльності та управління компанією. Обґрунтовано, що основним напрямом розвитку потенціалу регіональних економічних систем є збільшення рівня їх цілісності, що досягається за рахунок виробництва продукції кінцевого споживання

і формування замкнених виробничих ланцюжків і конкурентоспроможності, яка забезпечується шляхом стимулювання внутрішньої конкуренції як базового чинника інтенсивного економічного розвитку; для сільськогосподарських регіонів країни рекомендовано використовувати позитивну кон'юнктуру зовнішніх ринків з метою диверсифікації регіональної економіки і розвитку внутрішнього попиту; для промислових регіонів оптимальним є розвиток по шляху кластеризації з метою формування замкнених виробничих циклів і випуску продукції кінцевого споживання (металургія – машинобудування, хімія – виробництво кінцевої продукції четвертого і п'ятого технологічних укладів).

5. Розроблено методичні рекомендації щодо підвищення ефективності механізму державного регулювання регіонального розвитку, що спрямовані на організацію оперативної взаємодії між рівнями державно-управлінської ієрархії при реалізації стратегічних планів і програм. Запропонований методичний підхід включає 4-етапний процес розробки і реалізації стратегій регіональних економічних систем і методичні комплекси, адекватні завданням кожного з етапів, які спрямовані на забезпечення частоти зворотного зв'язку між рівнями державно-управлінської ієрархії і реалізуються із застосуванням технологій реінжинірингу бізнес-процесів та сучасних технологій інформатизації, у тому числі як технологій обміну даними, що дають змогу накопичувати й аналізувати великі обсяги даних у режимі реального часу, так і CALS-технологій.

6. Внесено науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період стагнації, що сконцентровані на життєзабезпеченні й збільшенні рівня цілісності за рахунок розвитку по шляху кластеризації. Відзначено доцільність упровадження методів зовнішнього позиціонування РЕС, зокрема територіального брендингу. Здійснено ідентифікацію складових елементів механізму державного регулювання регіонального розвитку, функціональне призначенням яких є підвищення наукової обґрунтованості прогнозів, стратегії і тактик розвитку, поліпшення планової й аналітичної роботи шляхом моніторингу ступеня взаємодії складових елементів механізму, регламентація дії окремих його частин, врегулювання неузгодженості взаємодій та усунення фрагментарності управлінського впливу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Емельянова Е.Н. Механизм государственного регулирования регионального развития в период экономической стагнации: постановка проблемы / Е.Н. Емельянова // Проблемы сучасного державного управління : збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Сер. : Державне управління. – 2011. – Т. 12. – Вип. 189. – С. 64-73.

2. Емельянова Е.Н. Регулирование межотраслевых пропорций в период стагнации мировой экономики: региональное измерение / Е.Н. Емельянова // Проблемы сучасного державного управління : збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Сер.: Державне управління. – 2012. – Т.13, Вип. 237. – С. 102-110.

3. Ємельянова О.М. Критерії безпеки регіональних економічних систем в умовах стагнації / О.М. Ємельянова // Менеджер. – 2013. – № 4. – С. 267-272.

4. Ємельянова О.М. Особливості державного регулювання розвитку регіонів України в період стагнації / О.М. Ємельянова // Проблеми сучасного державного управління: збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Сер.: Державне управління. – 2014. – Т. 15. – Вип. 291. – С. 75-89.

5. Ємельянова О.М. Інноваційна складова державного регулювання розвитку регіональних економічних систем / Т.К. Гречко, О.М. Ємельянова // Проблеми сучасного державного управління: збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Сер.: Державне управління. – Маріуполь, 2014. – Т.15. – Вип. 294. – С.73-81.

(Особистий внесок автора: окреслено вектори розвитку виробничо-технологічної підсистем механізму розбудови інноваційної інфраструктури).

6. Ємельянова О.М. Методи дослідження потенційно можливих траєкторій економічного розвитку в період стагнації: державно-управлінський аспект / Т.К. Гречко, О.М. Ємельянова // Проблеми сучасного державного управління: Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Сер.: Державне управління. – Маріуполь, 2015. – Т. 16. – Вип. 298. – С. 142-146. *(Особистий внесок автора: системно представлено інструменти стимулювання інноваційної діяльності та посилення інноваційного потенціалу регіону).*

7. Ємельянова О.М. Методичний підхід до впровадження інноваційних механізмів розвитку регіонів в період стагнації / О.М. Ємельянова // Наукові праці: науково-методичний журнал. Сер.: Державне управління – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. – Вип. 269. – Т. 281. – С. 136-142.

Статті в закордонних виданнях за напрямом дослідження:

8. Емельянова Е.Н. Государственные механизмы развитие потенциала региональных экономических систем в период стагнации мировой экономики / Т.К. Гречко, Е.Н. Емельянова // Вестник университета «Туран». – Алматы, 2013. – № 3(59). – С. 9-17. *(Особистий внесок автора: окреслено державний інструментарій розвитку регіональних інфраструктурних систем, що стимулюють регіональні структурні зрушення й забезпечують ефективність регіональної економіки).*

9. Emelyanova E. The improvement of state regulation mechanism of regional development during the period of economic stagnation / E. Emelyanova // Public Policy and Economic Development: scientific and production journal.– Mykolayiv: Publisher Yemelyanova T.V., 2016. – Issue 4(8). – P. 113-119.

Матеріали наукових конференцій:

10. Емельянова Е.Н. Регулирование межотраслевых пропорций в период стагнации мировой экономики: региональное измерение / Е.Н. Емельянова // Соціально-економічний розвиток суспільства: інновації, екологізація, інформатизація: матер. міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 19-20 жовтня 2012 р., м. Донецьк, Дон ДУУ / за ред. О.С. Поважного. - Донецьк, 2012. - С. 42-45.

11. Емельянова Е.Н. Механизм государственного регулирования регионального развития в период экономической стагнации: постановка проблемы /

Е.Н. Емельянова // Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком : матер. VI регіон. наук.-практ. конф. за міжнар. участю / за заг. ред. В.Г. Вікторова. - Д. : ДРІДУ НАДУ, 2012. - С. 126-128.

12. Ємельянова О.М. Регіональні центри з інвестицій та розвитку України / О.М. Ємельянова // Інноваційний розвиток суспільства: управління проектами та інтелектуальною власністю : матер. I Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Донецьк, 25-26 жовтня 2013 р., ДонДУУ / за ред. О.С. Поважного. – Донецьк : ДонДУУ, 2013. - С. 31-34.

13. Ємельянова О.М. Стратегії регіонального розвитку в період стагнації світової економічної системи / О.М. Ємельянова // Регіональний розвиток - основа розбудови української держави : матер. II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Донецьк, 9-10 квітня 2013 р. / Донецький державний університет управління. – Донецьк : ДонДУУ, 2013. - С. 122-124.

14. Ємельянова О.М. Інтереси учасників корпоративної соціальної відповідальності: регіональний аспект / О.М. Ємельянова // Політика корпоративної соціальної відповідальності в контексті сталого соціально-економічного розвитку : матер. I Міжнар. наук.-практ. конф., м. Донецьк, 5-6 грудня 2013 р. / Донецький державний університет управління. – Донецьк : ДонДУУ, 2013. - С. 99-100.

15. Ємельянова О.М. Оцінка стану економіки з погляду процесів, що відбивають сутність економічної безпеки / О.М. Ємельянова // Регіональний розвиток - основа розбудови української держави : матер. III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Донецьк, 04 квітня 2014 р., ДонДУУ / за ред. О.С. Поважного. – Донецьк : ДонДУУ, 2014. - С. 48-50.

16. Ємельянова О.М. Граничні значення критеріїв безпеки економічних систем / О.М. Ємельянова // Проектно-орієнтоване державне управління: принципи та механізми : матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., м. Донецьк, 18 квітня 2014 р., ДонДУУ / під ред. О.С. Поважного. – Донецьк : ДонДУУ, 2014. - С. 69-73.

17. Ємельянова О.М. Рекомендації з організації оперативної взаємодії "центр - регіони" в період стагнації / О.М. Ємельянова // Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи : матер. VII Міжнар. наук. конф. аспірантів та докторантів із державного управління, 27 травня 2016 р. – О. : ОРІДУ НАДУ, 2016. - С. 96-100.

18. Ємельянова О.М. Методичний підхід до узгодження стратегій регіонального розвитку в період стагнації / О.М. Ємельянова // Взаємозв'язок політики і управління: теоретичний і прикладний аспект : матер. круглого столу м. Дніпропетровськ, 3 червня 2016 р. / за заг. ред. С.О. Шевченка. - Д. : ДРІДУ НАДУ, 2016. - С. 46-47.

АНОТАЦІЯ

Ємельянова О.М. Механізм державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. –

Чорноморський державний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2017.

Дисертацію присвячено удосконаленню концептуальної основи та формуванню методичного забезпечення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період економічної стагнації.

- В роботі системно представлено теоретичні основи державного регулювання регіонального розвитку та визначено особливості дослідження економічної стагнації в контексті державного регулювання; сформульовано підходи до здійснення об'єктивізації механізмів забезпечення функціональної ефективності державного регулювання регіонального розвитку в період стагнації; систематизовано концептуальні положення та визначено стратегічні пріоритети державного регулювання регіонального розвитку в період стагнації; досліджено особливості державного регулювання міжгалузевих пропорцій в Україні в період стагнації світової економіки у регіональному вимір та проаналізовано в контексті даного дослідження потенціал сталого розвитку регіонів України; розроблено методичні рекомендації щодо підвищення ефективності механізму державного регулювання регіонального розвитку, що спрямовані на організацію оперативної взаємодії між рівнями державно-управлінської ієрархії при реалізації стратегічних планів і програм; внесено науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення механізму державного регулювання регіонального розвитку в період стагнації.

Ключові слова: державне регулювання, механізм державного регулювання, регіональний розвиток, економічна стагнація, регіональна економічна система, національна економічна система, стратегічне управління, стратегія.

АННОТАЦИЯ

Емельянова Е.Н. Механизм государственного регулирования регионального развития в период экономической стагнации. - На правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени кандидата наук по государственному управлению по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Черноморский государственный университет имени Петра Могилы. – Николаев, 2017.

Диссертация посвящена усовершенствованию концептуальной основы и формированию методического обеспечения механизма государственного регулирования регионального развития в период экономической стагнации.

Системно представлены теоретические основы государственного регулирования регионального развития и определены особенности исследования экономической стагнации в контексте государственного регулирования. Доказано, что функциональная эффективность государственного регулирования регионального развития выражается через степень реализации поставленных задач, достижения социально-экономических стандартов и соответствующего уровня экономической и экологической безопасности региона, сбалансирования взаимосвязанных проблем, возникающих между субъектами хозяйствования,

управления и населением по поводу эффективного использования ресурсов государства и комплексного развития экономики региона.

Определены подходы к осуществлению объективизации механизмов обеспечения функциональной эффективности государственного регулирования в период стагнации. Обосновано, что в ходе государственного регулирования экономических процессов в условиях стагнации предпочтение следует отдать поясняющим моделям, учитывающим опыт предшествующего развития региональных экономических систем и их подходов к их регулированию.

Сформирован концептуальный подход к исследованию региональных экономических систем в период стагнации как основа механизма государственного регулирования регионального развития. Предложенный подход основан на трехуровневой модели формирования стратегических приоритетов развития региональных экономических систем, которая учитывает зависимость управленческих решений от фазы цикла экономической системы. Модель позволяет определить существующие ограничения и возможности для развития региональной экономической системы и на этой основе формировать управляющее воздействие по переводу экономической системы из фазы стагнации в фазу возрождения.

С целью повышения результативности механизма государственного регулирования регионального развития предложено в качестве аналитического обеспечения принятия управленческих решений использовать параметры (показатели) экономической безопасности региональной экономической системы, характеризующие ее состояние в целом, ее устойчивость и мобильность. С целью повышения целостности и автономности регионального развития обоснована необходимость дополнить механизм государственного регулирования регионального развития инструментами стимулирования внедрения моделей кластерного развития.

По результатам системно-комплексной оценки потенциала регионов Украины обозначены векторы регуляторного влияния. Обосновано, что основным направлением развития потенциала региональных экономических систем является повышение уровня их целостности, что достигается за счет производства продукции конечного потребления и формирования замкнутых производственных циклов и конкурентоспособности, которая обеспечивается путем стимулирования внутренней конкуренции как базового фактора интенсивного экономического развития

Разработаны методические рекомендации по повышению эффективности механизма государственного регулирования регионального развития, направленные на организацию оперативного взаимодействия между уровнями государственно-управленческой иерархии при реализации стратегических планов и программ, которые включают 4-этапный процесс разработки и реализации стратегий развития региональных экономических систем и методические комплексы, направленные на обеспечение частоты обратной связи и реализуются с применением как технологий реинжиниринга бизнес-процессов и современных технологий информатизации, в том числе технологий обмена данными, позволяющих накапливать и анализировать большие объемы данных в режиме реального времени, так и CALS-технологий.

Внесены научно обоснованные предложения по совершенствованию механизма государственного регулирования регионального развития в период стагнации, которые сконцентрированы на жизнеобеспечении и увеличении уровня целостности за счет развития по пути кластеризации. Осуществлена идентификация составных элементов механизма государственного регулирования регионального развития, функциональное назначение которых направлено на повышение научной обоснованности прогнозов, стратегии и тактик развития, улучшения плановой и аналитической работы путем мониторинга степени взаимодействия составляющих элементов механизма, регламентации действия отдельных его частей, урегулирования несогласованности взаимодействий и устранения фрагментарности управленческого воздействия.

Ключевые слова: государственное регулирование, механизм государственного регулирования, региональное развитие, экономическая стагнация, региональная экономическая система, национальная экономическая система, стратегическое управление, стратегия.

SUMMARY

Yemelyanova E.N. The mechanism of state regulation of regional development in economic stagnation. – As the manuscript.

The thesis for obtaining a scientific degree of Candidate of public administration on the speciality 25.00.02 – mechanisms of public administration. – Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolayiv, 2017.

The thesis is devoted to the improvement of a conceptual basis and formation of methodical maintenance of the mechanism of state regulation of regional development in economic stagnation.

The paper systematically presents the theoretical foundations of state regulation of regional development and research of the peculiarities of economic stagnation in the context of government regulation; formulated approaches to objectification mechanisms of functional efficiency of state regulation of regional development in the period of stagnation; systematized conceptual provisions and defines the strategic priorities of state regulation of regional development in the period of stagnation; The features of state regulation of interbranch proportions in Ukraine during the period of stagnation in the world economy and analyze the regional dimension in the context of the research potential of sustainable development of regions of Ukraine; developed guidelines for improving the efficiency of state regulation of regional development organization focused on interoperability between levels of management hierarchy, the implementation of strategic plans and programs; made scientifically based proposals on improvement of state regulation of regional development in the period of stagnation.

Key words: state regulation, mechanism of state regulation, regional development, economic stagnation, the regional economic system, national economic system, strategic management, strategy.